

آقا عدالت را ملاحظه کنید
 نمایندگان حاضر ۸۸ نفرند و کمیسیون همه اینها در نظر دارد و هیچوقت نمیتواند برخلاف عدالت بعضی اجازه بدهد و بعضی ندهد و نمیشود تکفیر بعضی و نومن بعضی باشد و چون از نقطه نظر عدالت کمیسیون ایشان را مستحق مرخصی دانسته باین جهت مرخصی ایشان را تصویب کرده و هر وقت عده اجازه خواهان او کلاء بقدری شد که کمیسیون دید اگر اجازه هارا تصویب کند مجلس از اکثریت خواهد افتاد و مسلماً از مجلس کسب تکلیف می کند هر چه مجلس امر کرد اطاعت خواهد کرد اما مادام که ۸۸ نفر از کلاء در مجلس حاضرند نمی شود اجازه نداد این است که تقاضا دارم آقایان عدالت را در نظر بیاورند و بکسی که ۴ سال است در تهران است اجازه مرخصی بدهند.

رئیس - رأی میگیریم با اجازه حاج میرزا مرتضی برای مدت ۵۰ روز از دهم نور آقایانیکه تصویب می کنند قیام فرمایند.
 (اکثریت قیام نمودند)
 رئیس - تصویب شد.

آقا سیدفاضل - لوائح بین النهرین مدتی است حاضر شده و راپرتش هم بمقام ریاست تقدیم شده تقاضا میکنم آقایان موافقت فرمایند که راپرت کمیسیون خوانده شود.

رئیس - آقای سهام السلطان (اجازه)
 سهام السلطان - چون لایحه ممیزی مدتی بود نظر نبودن کمیسیون تعطیل شده بود و در مجلس مطرح نمیشد حالا ۳۳ روز است کمیسیون معین و مخیر آنهم معین شده است خوب است جزو دستور فردا شب معین شود.

رئیس - در این باب کسی مخالف نیست؟
 آقا سید یعقوب - بنده مخالفم
 رئیس - بفرمائید
 آقا سید یعقوب - بودجه مجلس حاضر است تقاضا میکنم جزو دستور فردا شب مقرر شود که این یکماده بگذرد.
 رئیس - بودجه مجلس حاضر است و بنده خواستم تقاضا کنم از دستور فردا شب برداشته شود.
 آقای داود.

(اجازه)
 داود - در بودجه سال گذشته معارف چند قلم فراموش شده بود از قبیل حقوق معلمین. ژیمناستیک و من نمیدانم کمیسیون بودجه سابق در چه حال است تشکیل می شود یا نه؟
 در هر صورت خواستم از مقام ریاست تقاضا کنم که این امر شود بکمیسیون بودجه که اگر بایست تشکیل شده تشکیل شود

تکلیف این معلمین که ۸ ماه زحمت کشیده و حقوق نگرفته اند معین شود.
 رئیس - بکمیسیون بودجه قدیم تذکره داده می شود.

آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)
 حاج میرزا عبدالوهاب - بنده نمیدانم قانون ممیزی چه ضرر دارد که هر وقت مذاکره آن میان می آید آقایان از قانون دیگری که برای مملکت چندان مفید نیست مذاکره میکنند قانون ممیزی يك قانونی است که برای همه افراد مردم لازم است لذا تقاضا می کنم جزو دستور فردا شب گذاشته شود.

رئیس - آقای اسان الملک (اجازه)
 اسان الملک - عرض ندارم
 آقا میرزا محمد صادق طباطبائی بنده خواستم راجع بلایحه ممیزی عرض کنم نظر باینکه انتخاب کمیسیون تجدید شده بعقبه بنده خوب است يك مذاکره بکنیم و اگر مجلس موافقت داشته باشد قانون ممیزی را برای دستور شبه شنبه بگذارند
 رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - یکی دو فقره لایحه در کمیسیون بودجه است یکی راجع بمقرری شاهزاده یمن الدوله یکی راجع به ازدیاد نرخ پستی است که چندان وقت لازم ندارد يك شور هم در آن شده است. اگر آقایان موافق باشند خوب است جزو دستور فردا شب قرار داده شود.
 رئیس - دستور از قراری است که عرض میکنم:
 اولاً بودجه وزارت خارجه بابت سنه ایت ثبیل.
 ثانیاً لایحه کمیسیون بودجه راجع به سواران بختیاری.

ثالثاً راجع بمقرری یمن الدوله.
 رابعاً راجع بنرخ پستی است.
 (مجلس شش ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد)
 رئیس مجلس - معتمد الملک

جلسه ۲۶۶
 صورت مشروح مجلس
 لیله دوشنبه ۱۰ نور ۱۳۰۲
 برابر ۱۳ رمضان المبارک ۱۳۴۱
 (مجلس تقریباً سه ساعت و نیم از شب گذشته بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید)
 صورت مجلس لیله یکشنبه ۹ نور
 آقای امیر ناصر قرائت نمودند
 رئیس - آقای شیخ الاسلام (اجازه)
 شیخ الاسلام اصفهانی - بنده پس از تصویب صورت مجلس عرایضی دارم اجازه محفوظ بماند

رئیس - آقای یوررضا (اجازه)
 یوررضا - بنده هم بعد از تصویب صورت مجلس از آقای وزیر امور خارجه سؤالی دارم.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
 آقا سید یعقوب - در جوابی که بنده بشاهزاده نصرت الدوله دادم گویا نوشته شده فلانی از طرف کمیسیون بودجه دفاع میکرد يك چنین چیزی بگو شوم خورد در صورتی که بنده از طرف کمیسیون عرایض مدافع بودم
 امیر ناصر - چنین چیزی نوشته نشده نكمیسیون بودجه نوشته شده نه کمیسیون عرایض فقط نوشته شده کمیسیون
 رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)

شیخ الاسلام - بنده يك سؤالی از وزیر امور خارجه دارم.
 در تاریخ چهارشنبه ۲۴ شعبان ۴۱ در روزنامه ستاره ایران شماره ۱۸۹ مینویسد یادداشت سفارت (از طرف سفارت انگلیس مراسم بوزارت امور خارجه واصل شده دائر باینکه بواسطه تحمیلات فوق العاده مأمورین خط شوسه واخذ باج و وجوهاتی را که تفنگچیان عرض راه از قوافل و مکاربان مأخوذ میدارند این مسئله اسباب نكس تجارت را فراهم کرده است البته بایند دولت ایران راجع برفع تمذیبات و احتیافات مأمورین عرض راه نسبت بمکاربان اقدامات سریعه را مبدول نموده که رفع اشکالات امور تجارتی بعمل آید) و این يك دغالتی است در امور داخلی ایران خواستم از آقای وزیر امور خارجه سؤال کنم که آیا يك چنین یادداشتی بوزارت خارجه رسیده است یا خیر؟ و در صورت رسیدن چه جواب داده اند.
 مدرس - نباید جواب بدهند بیخود نوشته اند.

وزیر امور خارجه - عرض میکنم از طرف دول خارجه مخصوصاً از طرف سفارت انگلیس نسبت بیاج یا عوارضیکه در راهها گرفته میشود يك مذاکراتی شده است ولی اینطور که میفرمایند نیست که يك مداخله در امور داخلی ایران بنمایند چون بعضی قراردادها در بین هست راجع به ترتیب اخذ مالیات از مال التجاره خارجه و اگر اعتراض یا ایرادی گردانند نسبت به بعضی ترتیباتی بوده است که شاید تصور کرده اند يك تخطی و تجاوزی نسبت بآن قراردادها شده و شاید از این بابت بوده نه من باب مداخله در امور داخلی ایران
 رئیس - آقای یوررضا (اجازه)
 یوررضا - بنده از آقای وزیر امور خارجه سؤال میکنم کیفیت توقف قشون انگلیس در بوشهر از چه قرار است و دولت

در این باب چه نظر دارد؟

وزیر امور خارجه - يك قوای نظامی انگلیسی تقریباً بمیزان هفتصد نفر در آن جا هستند و اخیراً چند روز قبل هم يك تغییر و تبدیلی در آنها داده شد یعنی عده که بودند رفتند و عده دیگری بجای آنها آمدند و اینرا هم عرض میکنم که افزوده نشده است و همانهایی بودند که از سابق بوده اند ولی البته دولت ایران حاضر نیست که آن قوا در اینجا بماند و بین دولتین يك مذاکراتی در جریان است و امیدواری هم می رود که توقف این قوا چندان طولی نکشد.

رئیس - آقای آقا میرزا علی کازرونی (اجازه)
 آقا میرزا علی کازرونی - بنده از وزارت امور خارجه دو سؤال داشتم یکی راجع به قشون بود که بقرار خبر مستقیمی که رسیده بود يك عده قشون جدید وارد بوشهر شده اند ولی آقای یوررضا در خصوص قشون سؤال کردند و آقای وزیر خارجه جواب دادند که قوای قدیم رفته اند و قوای جدید آمده اند.

این جواب سبب شد که بنده هم در قسمت خودم این سؤال را تجدید نمایم.
 بنده نمیفهمم قوای قدیم رفته اند و قوای جدیدی آمده اند یعنی چه؟ بوشهر خانه ما است. وطن ما است. هیچ نمیتوانیم به بینیم یا بشنویم يك قوه خارجی وارد بخانه ما شده است (صحیح است) بنده هیچ دلیلی نمی بینم و هیچ علتی ندارد که يك قوایی در این مملکت باشد و برود و يك قوای دیگری بیاید و همانطوریکه دیگران راضی نمی شوند که يك قوای خارجی بخانه شان ورود نماید ما هم راضی نمیشویم که قشون اجنبی بهر عنوان بخاک ما ورود کند ما خانه خود را دوست داریم و خاک وطن مقدس ما که چشم و زبان اجدادمان است مقدس است و ابداً راضی نمیشویم که قشون اجنبی بخاک وطن مقدس ما ورود نماید بنده خواستم سؤال کنم که در نتیجه مذاکراتیکه جهت اخراج این قشون در جریان است و فرمودند که بزودی خاتمه پیدا میکند آیا ممکن است نتیجه قطعی را در همین روزها بگویند یا خیر؟

این يك سؤال بنده بود سؤال دیگرم راجع بیانك است.
 نظر باینکه ما اهالی جنوب بیشتر از مردم ایران محتاج بدوستی با انگلیس هستیم و مجبوریم که از نقطه نظر اقتصادی با آن ها و آمیزش داشته باشیم و البته کسی که محتاج بيك چیزی شد هر چه که مغل مقصودش باشد حتی الامکان دفع میکند در حقیقت حقوق يك طرف را پایمال می کند بنده نظر بآن حرسی که باین دوستی دارم این است که میل دارم هیچ اسباب نفاق و اختلافی فیما بین ما وجود نداشته باشد

سؤال من راجع بیانك بود و این يك مقدمه بود كه عرض كردم موافق امتیازی كه داده شده است بانك شاهنشاهی به تبعیت دولت ایران است

بتمام معنی و در موقعی كه تناسیب شد تا يك مدت متمادی كه خوب بخاطر دارم جمیع مراعات و معاكات كه بین شبه ایران و بانك شاهنشاهی اتفاق می افتاد بوسیله حكیمت كه حكیمین هم ایرانی بودند در دارالحكومه حل و تصفیه میشد مثل متداعیسنی كه هردو از داخله مملكت بودند این مسئله سالهای درازمجرى ومعمول بود.

و صورت امتیازی هم كه در دست است همینطور مصرح است لیكن بنده دیدم در این اواخر در مسائلی كه اتفاق می افتد .

آنها از چه قرار است یا نه؟ و دیگری راجع بحق معامله است یعنی آن پولهایی كه دولت ایران در ولایات است و بایستی بتوسط بانك نقل و انتقال پیدا كند يك حقی از برای بانك بطور تراضی معین شود خواستم سؤال كنم در این مدت گذشته تا امروز این حقی كه برای نقل و انتقال پول از ولایات كمرك و از مر كز ولایات معین شده است از چه قرار است و آیا رعایت صرفه دولت یا صرفه بانك ملحوظ شده است یا خیر بالاخره مقصود بنده این بود كه بدانم دولت علیه ایران در امورات بانك بر طبق امتیازی كه فیما بین است مراقبت خود را ملحوظ داشته است یا نه؟ خوب است جواب بفرمائید.

وزیر امور خارجه - نسبت بسؤال اول كه همان سؤال سابق نماینده محترم بود البته دولت با آقای كازرونی متفق است كه توقف قوای خارجی در خاک ایران بی قاعده است

دولت هم این مسئله را ابدأ جازئ نمی داند و همانطور كه عرض كردم مشغول اقدام و مذاكره هستیم و میتوانیم امیدوار باشیم و اطمینان بدهم كه توقف این قوا در ایران امتداد پیدا نمی كند (انشاءالله) در باب سؤالاتی كه راجع بیانك كردند چون سؤالی را كه كتبا فرستاده بودند خیلی مجمل بود

و فقط نوشته بودند در باب بانك سؤالاتی دارم ولی مفصل نوشته بودند كه راجع بچه قسمت است از این جهت بنده نتوانستم جواب ایشان را حاضر كنم بنا براین از نماینده محترم خواهش دارم كه جزئیات سؤال خودشان را بدهند به بنده تا جواب را تهیه کرده و در جلسه دیگر عرض كنم

رئیس - بودجه خارجه بابت سه ایت ثیل مطرح است - مذاكرات راجع بكنلیات است .

آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)
رئیس - آقای آقا سید یعقوب (كفته شد نیستند)

آقا سید یعقوب - مسلم است بنده با وزارت خارجه مخالف نیستم و با حقوقی هم كه باعضاء داده میشود مخالف نیستم ولی مخالفت بنده از دو راه است یكی مسئله جامعه ملل چنانچه خاطرات آقایان مستحضر است بنده در مسئله جامعه ملل مخالف بودم و اذله مخالفت را هم در آن وقت گفتم بواسطه آنكه دوره مشروطیت و حكومت ملی است و ملت پول میدهد برای يك تشكیلاتی كه نافع باشد یعنی پول را خرج

تشكیلاتی میکنند كه در آن تشكیلات امنیت و سعادت و استقلال مملكت در آن باشد این جامعه ملل از اثر جنك بین المللی و غلبه متفقین حاصل شد و بانك جامعه ایست كه آنچه فهمیدم غیر از خفه كردن ملل ضعیفه فایده ندارد مگر اینکه يك كناپه هائی نشر میکنند كه در آن كناپه ها از يك ملت ضعیف نگاهداری و حمایت نكرده است اخبار خارجه را ملاحظه میفرمائید و می دانند كه این جامعه ملل يك دامی است كه گسترده شده است تا ملل ضعیفه را بكلی ناپود كند

یس جامعه ملل برای مسا يك فائده ندارد بلكه ضرر دارد و این ملت نمیتواند بيك امری كه برایش نفع ندارد پول بدهد آقای وزیر خارجه تشریف دارند خوب است بفرمائید در این مدتی كه نماینده ما در جامعه ملل بوده است آن منفعتی كه برای ملت حاصل شده است چه بوده شاید من ندانم و وقتی كه فرمودند قانع شوم لکن تا كنون كه ابدأ بنده ندیده ام حتی اگر مادر يك مسائلی يك احتیاجات سیاسی پیدا کرده ایم ابدأ جامعه ملل بما همراهی و مساعدت نكرده است پس نسبت بساین مسئله بنده مخالف هستم و ابد آرای نخواهم داد و امیدوارم نمایندگان هم با بنده همراهی بكنند و رأی ندهند

مسئله دیگری كه بنده میخواهم عرض كنم چند شب قبل آقای تدین راجع به مسئله قانون احضار نمایندگان سیاسی بیان کرده ولی در این مخالفت بنده مجد نیستم چون آقای وزیر خارجه در این باب توضیحات دادند كه دولت در اجرای این قانون دچار مشكلاتی شده است اما چون هنوز در این باب از طرف وزارت خارجه پیشنهادی به مجلس نشده و هنوز قدمی بر نداشته است بنده ناچارم مخالفت كنم و از مجلس تقاضا كنم كه این لایحه را بتأخیر بیندازند تا وزارت خارجه موافقی كه دارد در تحت يك لایحه ذكر کرده و بمجلس پیشنهاد كنند تا مجلس آن قانون را نقض نماید چون يك قانون عادی است و قانون آسمانی نیست كه نتوان تغییرش داد و ما قانون را برای ترقی مملكت مینویسیم ولی وقتی كه قوه مجریه اظهار كرد نمی شود اجرا كرد و موافق آن را با دلیل و برهان ثابت كرد البته مجلس آن قانون را نقض خواهد كرد راجع باین قانون هم ما تا موانع آنرا بمجلس پیشنهاد ننمایند بنده نمیتوانم باین بودجه رای بدهم ولی میتوانم دولت را در يك امری مجبور و اواردار كنم آن موقعی است كه بودجه در مجلس مطرح است و اختیار مالیه مملكت در دست مجلس شورای ملی است و باید در موقع تصویب بودجه جلوه دولت را بگیرد تا قانون را اجری نماید و یا اگر نمیتواند

از كرسی وزارت است. اما نماینده تا دیگری بیاید و من چون این قوه و اختیار را دارم و نماینده ملت هستم و چون یکی از اشخاصی بودم كه طرفدار آن بودم و از آن قانون دفاع می كردم الان هم از عقیده خود دفاع میکنم و میگویم تا وزیر امور خارجه لایحه تقدیم مجلس شورای ملی نكند تا كه مشكلات یا نقص آن بشود نمیتوانم باین بودجه رای بدهم این بود علت مخالفت بنده والا بنده با وزارت خارجه مخالفتی ندارم .

وزیر امور خارجه

مسئله اول بنده عقیده ام بكنلی برخلاف عقیده آقای آقا سید یعقوب است و در خصوص جامعه ملل عقیده ام این است كه این جامعه یكی از تأسیسات خوبی است كه در این دوره شده است و امیدواری های زیادی باین مؤسسه هست بلی عرض نمی كنم امروز تمام امیدواری هائی كه ما از این اساس داریم حاصل است البته حاصل نیست ولی يك جهانی هم دارد چون این مطلب فعلا موضوع بحث نیست زیاد وارد آن نمی شوم همین قدر عرض میکنم كه این مؤسسه مضر نیست بلكه مفید است منتهی فایده او امروز شاید آن قدری كه ما انتظار داشتیم نباشد ولی امید است كه در آتی زیاد بشود و در هر صورت دولت ایران بموجب رای همین مجلس شورای ملی عضویت جامعه ملل را قبول کرده است و وقتی كه اینكار را کرده و همیشه خود را جزء دولی محسوب میدارد كه به تعهداتی كه کرده است عمل می كند ناچار باید مخارجی را كه برعهده گرفته است بجامه ملل بپردازد حالا فرضاً آقا سید یعقوب با خیلی از آقایان دیگر مخالف این اساس و با عضویت دولت ایران در این جامعه باشند دلیل نمیشود كه ما سهمیه خودمان را در جامعه ملل نپردازیم و اگر نپردازیم آنوقت مثل کسی هستیم كه بآنچه تعهد کرده ایم وفا نكرده ایم و گمان میکنم بیش از این لازم نباشد در این موضوع شرح بدهم

اما در موضوع مسئله دوم چند شب قبل بنده اینچاه عرض كردم كه برای اجرای این قانون مشكلاتی در پیش هست و بنده هم در این هیئت كه عضویت دارم و مكلف با اجرای این قانون مخصوص هستم عرض كردم خودم شخصاً با این قانون مخالفتی ندارم ولی مشكلاتی بیش آمد و قول داده در طرف يك ایام ممدودی حاضر شوم و پیشنهادی تقدیم مجلس شورای ملی نمایم تا این پیشنهاد سبب بشود كه مشكلات ما رفع بشود و هم رعایت احترام قانون شده باشد و اما اینکه میفرمائید چون این قانون اجری نشده است نمایندگان بودجه تصویب شود بعقیده بنده این يك دلیل نیست كه حقوق وزارت خارجه مستخدمین آن معوق بماند و اگر اینطورى كه فرمودند

مقصود از نپرداختن این حقوق این است كه وزارت خارجه را مجبور بنمایند كار را بكنند بنده عرض میکنم لازم نیست كه قوه مجریه بكار بپردازد بنده قول دادم و امیدوارم از قول خودم هم تخطی نكنم ولیكن يك اشخاصی كه در سال گذشته بوده اند و خدمت کرده البته دولت موظف است كه امر معیشت و زندگانی آنها را مرتب نماید .

شایسته نیست بیش از این حقوقشان معوق بماند و باز هم عرض میکنم و با آقایان نمایندگان اطمینان میدهم كه شاید در ظرف همین هفته این پیشنهاد را بمجلس بیاورم و تكلیف اینكار را معلوم كنیم و تمنا میکنم باین واسطه حقوق و زوات خارجه را معوق نگذارید .

رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)

شیخ الاسلام - در بودجه تفصیلی وزارت امور خارجه تقریباً هشتاد فقره حقوق تقاعدی و شهریه است كه نسبت به وراث مستخدمین كه وفات کرده اند منظور شده از بین این هشتاد فقره كه خیلی از آنها هم باسم وراث نوشته شده است حقوق پنج نفر را كسر کرده تمام مستمریات و شهریه ها داده شده تمام حقوق همین اشخاصی كه در بودجه وزارت خارجه اسامی آنها هست داده شده بنده فلسفه اینکه باید حقوق این پنج نفر كسر شود نفهمیدم - در یکی از جلسات هم اظهاراتی كردم و آقای انتظام الملك معاون وزارت خارجه هم يك پیشنهادی تقدیم كردند و آقای نصرت الدوله هم كه مخبر كمیسیون بودند آن پیشنهاد را تأیید كردند و بنده فقط مخالفتم بساین لایحه از این جهت است و عقیده ام این است كه حقوق آن پنج نفر در این بودجه منظور شود و اگر امشب جزو این بودجه بمجلس نیاید گمان میکنم دیگر عنوان شود این است كه عقیده دارم آن پیشنهاد آقای انتظام الملك جزء این لایحه شده و رای گرفته شود كه حقوق این پنج نفر قطع نشود .

وزیر امور خارجه - بنده از آقای

شیخ الاسلام تشكر میکنم و در واقع فرمایشاتشان بر نفع وزارت خارجه بوده است و بنده هم در خاطر داشتم كه امشب از مجلس تقاضا كنم كه این مبلغ در ضمن همین لایحه تصویب شود بملازمین تبعیض را كه آقایان كمیسیون نسبت باین پنج نفر قائل شده اند شاید بر حسب پیش آمد اینطور شده باشد والا آقایان اعضاء كمیسیون مقصودشان تبعیض نبوده است در حال بنده هم از آقایان نمایندگان تقاضا میکنم این مبلغ را در ضمن همین لایحه تصویب فرمایند .

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)
حاج شیخ اسدالله - بنده اساساً با این طرز بودجه گذراندن در مجلس

مخالفتم از این جهت است كه يك وجهی دولت در سه ماضیه ایت ثیل خرج کرده و دو ماه بعد از سه تنگروزیل به مجلس پیشنهاد کرده و تصویب آن را میخواهد و مخالفت بنده فقط راجع باین پیشنهاد تنها نیست بلكه نسبت به هر بودجه سه به این ترتیب بمجلس بیاید مخالفم چرا ؟

زیرا كه مطابق پیشنهاد خود دولت كه در كمیسیون بودجه هست در يك ماه قبل از ایت ثیل يك بودجه اعتباری بمجلس تصویب كرد .

تا زمانی كه در تازانی مجلس يك خرج اضافی را اجازه ندهد دولت حق ندارد يك دینار خرج كنند مگر در حدود آن اعتباری را كه مجلس تصویب کرده وزارت امور خارجه اگر در حدود آن اعتبار خرج کرده دیگر لازم نیست يك بودجه جدیدی در سه تنگروزیل برای ایت ثیل به مجلس پیشنهاد كند و مطابق اعتبار باید وزارت مالیه بپردازد و باید پرداخته است و اگر زیاد بر آن اعتبار خرج نموده بچه حق خرج کرده و وزارت مالیه برای چه داده است اگر بنا باشد دولت های وقت اینقدر خودسر و آزاد باشند كه با بوند مجلس شورای ملی بدون تصویب مجلس خرجی كنند و بعد بیایند از مجلس اجازه و مشروطه نیست و باید مجلس شورای ملی باین طور عملیات خاتمه بدهد باید مجلس شورای ملی جلو گیری از این عملیات كند و يك سابقه سوئی نگذارد كه همیشه دولتها يك خرجی بكنند و بعد از يك سال بیایند و بگویند فلان مبلغ خرج كردیم مجلس شورای ملی باید تصویب كند بعقیده بنده مجلس شورای ملی جلو گیری از این عملیات كند و بگویند آنچه شورای ملی حتماً باید رد كند و بگویند آنچه را تصویب كردیم باید خرج کرده باشید بیشتر از آنچه را كه تصویب شده نباید خرج کرده باشند بنده میخواستم از آقای وزیر امور خارجه تحقیق كنم آیا از حدود آن اعتباری كه مجلس تصویب کرده تا بحال زیاد تر خرج کرده اند یا نه ؟

مجلس شورای ملی يك میزان در نظر گرفت كه بماند میزان خرج شود ولی راجع باین بودجه چون امروز در این موقع گذشته یعنی دیگر مجلی برای آن خرج باقی نماند و سنه ایت ثیل منقضی شده باید همان بودجه اعتباری را بمجلس تصویب كند برای اینکه جلو گیری كند كه يك چنین قضایائی بعد از این تکرار نشده و اسباب اشكالی برای مجلس و مالیه مملكت پیدا نشود .

این است كه بنده بكنلی با این طرز بودجه گذراندن و بساین بودجه وزارت خارجه و هر بودجه ای كه بعد از این میآید كه اضافه از بودجه اعتباری مجلس باشد مخالف هستم و عقیده ام این است كه مجلس باید رد بكنند كه دیگر دو ماه از سال گذشته این بودجه ها بمجلس پیشنهاد نشود .

وزیر امور خارجه - فرمایشات آقای

حاج شیخ اسدالله هیچ محل انكار نیست و عقیده شخص بنده هم این است كه در مملكت مشروطه هیچ خرجی از طرف دولت نباید بشود مگر آنكه آن خرج قبلاً در مجلس شورای ملی تصویب شده باشد ولیكن آيا میتوان باین دلیل استدلال بودجه وزارت خارجه را رد كرد؟

اینكه میفرمائید سابقه در مجلس گذارده میشود بنده عرض میکنم این سابقه گذاشته شده ولی عرض نمیكنم اسباب تسهیل می شود بخیر سابقه كه در مجلس گذشته شده اسباب تسهیل نمیشود آنچه كه موجب این میشود كه حالا مجلس شورای ملی بعقیده بنده میتواند این بودجه را تصویب نماید و آن این است كه يك وزارت خانه بوده است و يك اعضائی داشته و يك حوائجی داشته آن اعضا كار کرده اند و آن حوائج برداشته شده دولت وجداناً مكلف است بر اینکه حقوق آن ها را اداء كند راست است میبایستی این بودجه يك سال قبل از این تصویب شده باشد حالا كه نشده بحثی بر آن خدمتگذاران نیست بنده عرض نمیكنم کسی در اینجا مقصر است شاید کسی هم مقصر نیست بیش آمد اینطور بوده در واقع امید و اطمینان داریم كه امسال بحمدالله بودجه تمام و كمال داشته باشم و به او عمل نمایند و از آن تجاوز نكنند مگر با اجازه قبلی مجلس ولیكن در سنوات قبل این امر واقع نشده است باز عرض نمیكنم اقدام نشده است البته در سال گذشته هم نسبت به سابق ترقی حاصل شده ولی آن ایام فترت طولانی و حوادث و سوانح متعدده كه برای مملكت پیش آمده سبب شده كه این هیئت دولت نتوانسته است این وظیفه مهم را به عبارت آخر مخارج خودش را قبلاً پیش بینی کرده باشد و بمقام مقننه رسانده باشد انجام دهد و این جا بنده توضیح میکنم كه آقایان بدانند كه از برای بودجه وزارت خارجه مثل سایر وزارت خانه ها

در آخر سه تنگروزیل يك بودجه چهار دیواری تصویب شده شایده وزارت خانه ها از آن بودجه چهار دیواری وقتی در مقام عدل برآمدند تجاوز كردند ولیكن اگر توجه بفرمائید این بودجه را كه امروز پیشنهاد مجلس شورای ملی شده و رای گرفته میشود دو قسمت دارد يك قسمت همان بودجه چهار دیواری است و ششصد و چهل هزار تومان است كه تقریباً يك سال و نیم قبل در اینجا رای داده شده است و از آن تجاوز نشده فقط چیزی كه هست این است كه يك اعتباری داده میشود باینكه وزارت خارجه فر آنچه بتواند از آن صورتیكه قبلاً داده شده تجاوز كند یعنی بعض چیز ها را بتواند بجای دیگر نقل كند و الا مجموع بودجه همان ششصد و چهل هزار تومان است جزء دوش يك متنازع فوق - العاده است كه وقتی آن بودجه ۴ دیواری را می نوشتند پیش بینی نشده است و يك مخارجی كه بعد پیش آمده و دولت مجبور شده است آن خرج را بكنند قسمت اعظم آن را هم خرج کرده و يك چیز جزئی از او باقی مانده اگر بخواهند آن مخارج را باینكه قانونی نبوده رد كنند بنگاه عظیمی بمنافع مملكت وارد میآید و اما اینکه استناد بقانون میشود بنده یادآوری میکنم كه معنی قانون آن چیزی است كه مجلس شورای ملی بآن رای بدهند .

راست است بنده تصدیق میکنم موافق اصول نیست كه يك بودجه بعد از عمل تصویب شود ولی مخالف قانون هم نیست زیرا آن چیزی را كه امروز شما رای میدهید آن قانون است و گمان نمیكنم از مخالفت آقایان نتیجه حاصل شود جز اینکه يك اطمینانی يك قسمت از ادارات مملكت وارد می - آورند اگر چه بودجه خیلی مختصر است ولیكن اگر ملاحظه بفرمائید خواهی دید كه عرض بنده در این مورد صحیح است .

(جمعی گفتند - مذاكرات كافی است)

رئیس - مذاكرات كافی است؟ (كفته شد كافی است)

رئیس - رأی میگیریم . آقایانی كه مذاكرات را كافی میدانند قیام فرمایند . (اكثریت قیام نمودند)

رئیس - معلوم میشود كافی است . رأی میگیریم برای شور در مواد . آقایان باینكه شور در مواد را تصویب میکنند قیام فرمایند .

(اغلب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شده . ماده اول قرائت میشود .

(آقای امیر ناصر بشر خ ذیل خواندند)

مجلس شورای ملی مبلغ ششصد و چهل هزار تومان وزارت امور خارجه را بمخارج سنه ایت ثیل مطابق بودجه اعتباری مصوبه دوم جدی ۱۳۰۱ از اول سنه ایت ثیل

تا آخر حوت بشرح ذیل اعتبار میدهد .
وزارت امور خارجه ششصد و نه هزار تومان
جامعه ملل - سی و یک هزار تومان
جمع کل - ششصد و چهل هزار تومان
۶۴۰۰۰۰
رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)
حاج شیخ اسدالله - بنده بااساس این بودجه با آن نظریاتی که عرض کردم و با اینکه آقای وزیر امور خارجه توضیح دادند معذرت مغالط هستم و نسبت باین ماده هم چون يك افلامی در ذیل این ماده هست و يك موادی دارد که مخصوصاً نسبت بهریك نظریاتی هست نمیدانم اگر داخل در مواد جزئی میشوند نسبت بهر قسمتی عرایض خود را میکنم والا نسبت به بعضی از آنها که در نظر دارم عرض کنم چون يك قسمت هائی دارد و آسانست بتمام قسمت هاست بااجادها؟
رئیس - در قسمت های راپرت که بمنزله ماده بودجه در هر کدام جداگانه برای گرفته میشود .
شیخ اسدالله - نسبت بهر قسمتی مذاکره میشود .
رئیس - بالفعل در قسمت وزارت امور خارجه مذاکره میکنم بعد در جامعه ملل و حقتش این بود که وزارت خارجه را مثل بودجه که خودشان پیشنهاد کرده اند بترتیب مواد بنویسند ولی کمیسیون تمام مواد را يك جا جمع کرده است چاره نیست جز اینکه بوزارت خارجه يك جرای بدیم .
شیخ اسدالله - اسباب اشکال میشود زیرا يك قسمت هائی در بودجه مفصل و مشروح نوشته شده و اگر بنا شود در همان دو ماده رأی گرفته شود آن قسمت ها بکلی مسکوت عنه میماند نسبت بقسمت هائی که در بودجه تفصیلی نوشته شده نسبت بهر قسمتی بنده نظریاتی دارم و اگر بخواهم در همین ماده تمام حرفها را بزنم نمیدانم چطور نظریاتم را عرض کنم؟ برای اغفال و زود گذراندن از مجلس این پیشنهاد مخبر کمیسیون بودجه خیلی خوبست ولی برای تشریح مطلب و روشن کردن آن بهترین بود که نسبت بیک قسمت هائی که در بودجه تفصیلی نوشته شده مذاکره شود و مطلب روشن شود .
مثلاً قسمتی هست راجع بحقوق وزارتنی که سایر وزارتخانهها حقوق وزیران در ماه هفتصد و پنجاه تومان نوشته اند ولی در این بودجه وزیر خارجه بخصوص را هزار تومان نوشته اند بنده نمیدانم خصوصیتی را که برای وزیر خارجه قائل شده اند .
ازچه نقطه نظر است و اگر در آن موقع چینی داشته است که ما میکنم موضوعش

منتفی شده باشد تصور نمیکنم آقای وزیر امور خارجه هم علاقمند باشند که اضافه از سایر وزراء حقوق بگیرند بعنوان کمک خرج یا اضافه حقوق چنانچه در این بودجه هست ؟
چون بنده اساساً با این بودجه مخالف هستم این است که در قسمت هم صحبتی نمیکنیم راجع به همین پیشنهاد اغفالی که از کمیسیون گذشته صحبت میکنیم و نسبت به همین يك قلمی که عجلالتا در نظر دارند که دویمت تومان اضافه پیشنهاد شد برای چه بوده است
سایر وزراء خوبست (اینرا آقای مخبر توضیح بدهند)
مخبر - چون بنده متأسفانه دیگر مخبر نیستم آزاد نیستم در هر موقع جواب آقایان را عرض کنم و لیکن آقای حاج شیخ - اسدالله نمیدانم در اشتباه هست یا میل دارند در اشتباه باشند ولیکن در این بودجه که از طرف کمیسیون پیشنهاد شده است و فعلاً بمجلس آمده است خبری که از کمیسیون گذشته وطبع شده چندان اشکالی ندارد این از جمله بدیهیات اولیه است زیاد تفکر و تعمق برای ملتفت شدن این مطلب لازم ندارد زیرا آن بودجه با آن جزء از مجلس نگذشت و این ماده اول برطبق بودجه اعتباری مصوبه قانون جلدی است و همینطور هم در ماده اول نوشته شده از برای اینکه آقایان مطالعه نمایند زیاد زحمت فکری برای پیدا کردن این مشکل وحل این معضل نکشند ولی متأسفانه ماعادت بمطالعه آن راپرت یا آن چیزی که مطرح مذاکره است نداریم همانطور برای وزارت خانه های دیگر بودجه اعتباری که تصویب شد در ماده و اجزایش هیچ داخل نشدیم از عدلیه هم که آقای حاج شیخ اسدالله مثل زدند همین کار را کردیم نسبت به ۹۹ ماه اول که در صدد بودجه اعتباری بود باختیار خود وزارتخانه گذاشتیم مطابق جزوی که خودشان پیشنهاد کرده بودند حالا هم این مبلغ تصویب می شود و در ماده يك ابتدا از بودجه اعتباری مصوبه زائد نیست و تمام این قسمتها و دوایر در این موقع که بودجه اعتباری در مجلس تصویب شد در نظر بود و این مبلغ تصویب شد با هم عین همانها در اینجا منظور است اگر یک قدری با بودجه که در کمیسیون گذشته است تطبیق کنید ملاحظه خواهید فرمود بودجه وزارت خارجه خیلی بیشتر از این مبلغ است در اغلب مأمورین خارجه يك اضافات حقوقی منظور شده بود که مربوط بودجه اعتباری نبود و حالا که بودجه خیر کمیسیون تصویب میشود آن اضافه

حقوقات ابتدا منظور خواهد شد کنجایش این را ندارد زیرا این اعتبار برطبق يك بودجه که قبلاً بمجلس پیشنهاد تصویب شده بود میباشد و يك اضافاتی بعد شده است منجمله حقوق وزیر خارجه هم اضافه اش در آن قسم هست مورد بحث نیست و این توضیحات نسبت بقسمت اول است و اگر يك اعتراضی آقایان دارند شاید بنده هم در يك قسمت شریک باشم ولیکن بالاخره نباید برای اعتراض کردن از آن اصولی که قبلاً اعتراض است گذشت و رفت بیک حواشی که قبلاً دفاع نیست این ماده اول که مطرح بودجه جلدی است هیچ چیز علاوه ما تصویب نمیکنیم و هیچ تفاوتی با آن ندارد فقط تفکیکی که ما کردیم جامعه ملل است که دو قسمت کردیم يك مقدار سابقاً بیشتر تصویب کرده بودیم یعنی ۴۴ هزار تومان برای جامعه ملل تصویب شده بود که مقداری از آن را کسر کرده و بر بودجه خود وزارت خارجه افزودیم و باین مناسبت ماده اول را تفکیک کردیم و جامعه ملل را علیحده نوشتیم بهر حال ماده اول هیچ تفاوتی با بودجه مصوبه سابق ندارد حالا اگر آقایان بخواهند در ماده دوم مذاکره کنند بنده حرفی ندارم والا قسمت اول ماده اول بهیچوجه قابل اشکال نیست و مطابق همان بودجه اعتباری است که سابقاً مجلس تصویب کرده است
رئیس - آقای محمد ولی میرزا (اجازه)
محمد ولی میرزا - عرضی ندارم
رئیس - آقای حاج میرزا مرتضی (اجازه)
حاج میرزا مرتضی - فرمایشات آقای مخبر بیشتر بر تردید من افزود زیرا در موقعیکه بودجه اعتباری میگذاشت و بنده بآن عقیده نداشتم فرمودند وقتی بودجه تفصیلی بمجلس میآید ممکن است در اقدام نظریات خود را بگوئید و کم و زیاد نمائید حالا بودجه را بصورت ماده واحده میآورید در صورتیکه بنده نمیدانم افلام جزء آن چه چیز است و بطوریکه حاج شیخ اسدالله فرمودند بنده این را هم نمیدانم چه امتیازی بین وزارت خارجه و سایر وزارتخانهها است و چه فرقی است ما بین وزارت خارجه با سایر وزراء و بنده با این ترتیب بودجه آوردن بمجلس مخالفم که در ضمن يك ماده میآورند در صورتیکه نمیدانم افلام جزء این چه چیز است بنده معتقدم که بودجه تفصیلی باید به مجلس بیاید و رأی داده شود خصوصاً با این قانونیکه از مجلس گذشت و بنا شد به نفع آنیکه در خارجه هستند آنها را بخواهند و نخواسته اند در حال دادن این حقوق بآنها واقماً يك چیز غریبی است که قانون از مجلس میگردد و مجری نمیشود آنوقت بودجه آنها را هم باید آورد بمجلس و رأی داد

بنده با این ترتیب بکلی مخالفم و عقیده ندارم بآنها حقوق داده شود
اقبال السلطان - بنده تصور میکنم بعد از این بیانات شاهزاده نصرت الدوله دیگر آقایان در ماده اول اعتراض نمیکند و اعتراضات خود را برای ماده دوم میکنند اینک آقای حاج میرزا مرتضی استناد کردند به اعتراض آقای حاج شیخ اسدالله و راجع باین قسمت ایشانهم اعتراض کردند معلوم میشود ایشان جواب شاهزاده نصرت الدوله را گوش ندادند که مجدداً راجع به اعتراض آقایان قانون مذاکره میکنند آقای حاج شیخ اسدالله فرمودند و آقای وزیر خارجه جواب دادند فرمودند تصور میکنم دیگر مباحثه در این موضوع چندان مورد نداشته باشد زیرا این مخارجی که وزارت امور خارجه کرده است در ماده اول نوشته شده مطابق بودجه اعتباری است حالا نمیدانم مقصود از این اعتراضات چیست آیا میشود از آن اشخاصی که به آنها حقوق داده شد آنچه را که گرفته اند خارج نمودند استرداد نمود یا از وزیري که خرج کرده مسترد داشت .
در هر صورت بودجه وزارت امور خارجه باید تصویب شود و اینطور دولت راه حل این مسئله بنظرش رسید پیشنهاد نمود حالا اگر چنانچه راه دیگری بنظر آقایان میرسد ممکن است پیشنهاد کنند
وزیر امور خارجه - يك كله بنده اضافه می کنم که مطلب خوب توضیح شده باشد میفرمایند افلام جزء بیاید اگر ممکن بود این مجلس جزئیات بودجه را تصویب کند بنده حرفی نداشتم که بودجه را به تفصیل بنویسم و بیاورم ولی تصدیق خواهید فرمود که يك همچو چیزی ممکن نیست و اگر مجلس بودجه تفصیلی برایش وزارت خارجه تصویب کرده بود شیبی بیش از این مبلغی که اینجا هست باید تصویب نموده باشد زیرا که این بودجه تفصیلی که وزارت خارجه بمجلس پیشنهاد کرده و از کمیسیون بودجه مجلس هم گذشته و باید بمجلس بیاید و ظن غالب هم این است که اگر مجلس بیاید عیناً یا با جزئی اصلاح تصویب میشود
این بودجه است که در دست بنده است در سال گذشته ششصد و چهل هزار تومان بودجه اعتباری برای وزارت خارجه تصویب شد و بعد که بودجه جزء تقدیم مجلس شد در کمیسیون هفتصد و سیزده هزار تومان تصویب شد و اگر فرض کنیم که آن بودجه تصویب کمیسیون در مجلس مطرح میشد و تصویب میشد با این بودجه که در حدود ششصد و چهل هزار تومان است هفتاد و سه هزار تومان تفاوت داشت یعنی صرفه میشد ولی الان عوض بودجه تصویبی کمیسیون که هفتصد و سیزده هزار تومان است بودجه

انتقادی که کمتر از آنست مطرح است روز هفتصد بود که حالا بتصویب مجلس میرسد با بودجه چهار دیواری سال گذشته وزارت خارجه هیچ تفاوت نکرده این بودجه چهار دیواری هم ششصد و چهل هزار تومان بود و این هم همان ششصد و چهل هزار تومان است فقط تفاوتی که کرده بطوری که شاهزاده نصرت الدوله هم فرمودند يك تفاوت افلامی پیدا نموده مثلاً بودجه جامعه ملل را گویا در سابق بودجه چهار دیواری چهل و چهار هزار تومان تصویب کرده اند و خارجه را پانصد و نود و شش هزار تومان اما حالا وزارت خارجه از این چهل و چهار هزار تومان بيك مناسباتی توانسته است بيك مبلغی صرفه جوئی بکند و تمام رانداده است و باقی آن را منتقل میکند بمخارج جاری وزارت خارجه که وزارت خارجه بتواند معنی از مخارجی را که ناچار شده بکند و معجل داشته باشد یعنی با موافقت با بودجه چهار دیواری قانوناً بتوانند مخارجی بکنند و يك كله هم در خصوص تفاوت حقون وزیر خارجه عرض کنم اولاً تصور میکنم يك موجباتی بوده است از برای اینکه وزیر خارجه بیشتر از سایر وزراء حقوق بگیرد و در این موضوع بحث و مباحثه نمیکند که این موجبات بوده یا نبوده ولی همینقدر برای اطمینان آقایان عرض میکنم که این تبیض در بودجه امسال نخواهد شد و حقوق وزیر خارجه با سایر وزراء یکسان خواهد بود و خود بنده هم که در ده روز قبل مشغول تهیه بودجه امسال بودم توصیه کردم که حقوق وزیر خارجه را با حقوق سایر وزراء فرق نگذارند
(گفتند مذاکرات کافی است)
رئیس - مذاکرات کافی است؟
(جمعی گفتند کافی است)
رئیس - رای میگیریم بکفایت مذاکرات آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند
(اغلب قیام نمودند)
رئیس - اکثریت است رای میگیریم بمبلغ ششصد و نه هزار تومان . . .
خطاب بوزیر امور خارجه - آقا این سه هزار و دویست و هشتاد و هشت تومان که پیشنهاد فرمودید اضافه شود در کدام ماده باید اضافه شود
وزیر امور خارجه - در هر يك از مواد بخواهند اضافه بفرمایند ممکن است در ماده اول اضافه بفرمایند یا در افلام ماده دوم .
رئیس - پس اول رای میگیریم برای وزارت امور خارجه بمبلغ ششصد و نه هزار تومان .
آقایانی که تصویب میفرمایند قیام فرمایند .
(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد رای گرفته شود برای جامعه ملل مبلغ سی و يك هزار تومان در این باب مخالفی نیست آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)
حاج شیخ اسدالله - بنده مخالف با اصل عضویت و حقوق دادن بنمایندگان دولت که در آنجا عرضه هستند ندارم و مخالف ولی بعد از آنکه در ماده اول ما تصویب کردیم و با اینکه مکرر در اینجا مذاکراتی شده که خارج از حدود اعتبار مصوبه چیزی تصویب نمیکنیم ملاحظه بفرمائید ببینید پس از اینکه ماده اول مطابق همان بودجه اعتباری که پارسل در ضمن اعتبار تصویب شده گذشت آیا مورد ندارد که بقسمت دوم رأی گرفته شود یا نه ؟
اعتراض آقای حاج شیخ اسدالله راجع بچه بود در بودجه چهار دیواری بود که بنده عرض کردم چهل و چهار هزار تومان برای جامعه ملل تصویب شده بود که من حیث المجموع با بودجه وزارت خارجه ششصد و چهل هزار تومان شده حالا چون تفاوت کرده است مجلس باید تصویب کند و آن ششصد و نه هزار تومان که برای خارجه تصویب شد باید در سی و يك هزار تومان ثانی راجع به جامعه ملل رأی گرفته شود
رئیس - رأی گرفته میشود بقسمت ثانی ماده اول جامعه ملل سی و یک هزار تومان آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند
(اغلب نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد رای گرفته میشود بماده اول آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند .
(اکثر نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد ماده دوم قرائت میشود .
(بشرح ذیل قرائت شد)
ماده دوم - مجلس شورای ملی بکفایت و بیست هزار دویست و پنجاه تومان بشرح ذیل بوزارت امور خارجه اعتبار میدهد اعتبار کمیسیون تجدید حدود خراسان تا آخر حوت ۶۰۵۷۰ تومان اعتبار هیئت اعزامیه قفقاز و آنقره ۳۰۰۰۰ تومان اعتبار نمایندگان ایران در جامعه ملل اعتبار هیئت اعزامی به مسکو ۶۰۰۰ تومان اعتبار خرید اتومبیل برای وزارت جمع ۱۲۰۲۰۰ تومان
رئیس - مذاکرات راجع به قسمت اول ماده دوم است
محمد ولی میرزا (اجازه)
محمد ولی میرزا - بنده بطور کلی يك عرایضی داشتم که موقع آن گذشت و در ماده دوم خواستم سؤال کنم

رئیس - تصویب شد رای گرفته شود برای جامعه ملل مبلغ سی و يك هزار تومان در این باب مخالفی نیست آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)
حاج شیخ اسدالله - بنده مخالف با اصل عضویت و حقوق دادن بنمایندگان دولت که در آنجا عرضه هستند ندارم و مخالف ولی بعد از آنکه در ماده اول ما تصویب کردیم و با اینکه مکرر در اینجا مذاکراتی شده که خارج از حدود اعتبار مصوبه چیزی تصویب نمیکنیم ملاحظه بفرمائید ببینید پس از اینکه ماده اول مطابق همان بودجه اعتباری که پارسل در ضمن اعتبار تصویب شده گذشت آیا مورد ندارد که بقسمت دوم رأی گرفته شود یا نه ؟
اعتراض آقای حاج شیخ اسدالله راجع بچه بود در بودجه چهار دیواری بود که بنده عرض کردم چهل و چهار هزار تومان برای جامعه ملل تصویب شده بود که من حیث المجموع با بودجه وزارت خارجه ششصد و چهل هزار تومان شده حالا چون تفاوت کرده است مجلس باید تصویب کند و آن ششصد و نه هزار تومان که برای خارجه تصویب شد باید در سی و يك هزار تومان ثانی راجع به جامعه ملل رأی گرفته شود
رئیس - رأی گرفته میشود بقسمت ثانی ماده اول جامعه ملل سی و یک هزار تومان آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند
(اغلب نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد ماده دوم قرائت میشود .
(بشرح ذیل قرائت شد)
ماده دوم - مجلس شورای ملی بکفایت و بیست هزار دویست و پنجاه تومان بشرح ذیل بوزارت امور خارجه اعتبار میدهد اعتبار کمیسیون تجدید حدود خراسان تا آخر حوت ۶۰۵۷۰ تومان اعتبار هیئت اعزامیه قفقاز و آنقره ۳۰۰۰۰ تومان اعتبار نمایندگان ایران در جامعه ملل اعتبار هیئت اعزامی به مسکو ۶۰۰۰ تومان اعتبار خرید اتومبیل برای وزارت جمع ۱۲۰۲۰۰ تومان
رئیس - مذاکرات راجع به قسمت اول ماده دوم است
محمد ولی میرزا (اجازه)
محمد ولی میرزا - بنده بطور کلی يك عرایضی داشتم که موقع آن گذشت و در ماده دوم خواستم سؤال کنم

تعمیق کند . کدام وزیر میتواند يك امری را از او بگیرد و از مجلس مخفی بدارد عرض میکنم این است که این مأمورین محترم يك سال است رفته اند چه کرده اند و بطوریکه بنده شنیدم فیروزه هم هنوز مسترد نشده است و البته باید تا کیدات لازمه در این خصوص بشود که کنند و این هیئت اعزامی و تصدیق حدود در آجا چه کردند و نتیجه آن اگر از اسرار نیست ممکن است آقای وزیر خارجه بفرمایند که ملاحظه شویم و بطور کلی در بعضی از افلام يك مخارجی منظور شده مثلاً هیئت اعزامی به آنقره و آنزاب هم مامنتظر بودیم به بنیتم نتیجه را که دولت از این هیئت اعزامی گرفته بعرض مجلس برساند و تصور میکنم این مسئله هم جزو اسرار نباشد بالاخره باید يك روزی و آلاء نمایندگان ملت مطلع شوند بنده تقاضا میکنم اگر آقای وزیر خارجه يك اطلاعاتی در این موضوع دارند بفرمایند
وزیر خارجه - در عهد نامه مودتی که بین دولتین ایران و روس منعقد شد در يك ماده آن ذکر شده که دولتین با توافق یکدیگر در حدود خراسان در يك مسائلی وارد شوند از قبیل تقسیم آنها و تجدید حدود و استرداد فیروزه که يك معجل مهمی است و ایران واگذار نمایند و در همان ماده ذکر شده است که اساساً توسط يك کمیسیون که مختص این کار تعیین خواهد شد انجام داده خواهد شد در سال گذشته دولت این کمیسیون را معین کرده است و ریاست این کمیسیون هم با آقای مستشار الدوله است که همه معرفت به حال ایشان دارند و عملیات این کمیسیون هنوز تمام نشده که بنده بتوانم بگویم که چه نتایجی گرفته شده البته بعد از آنکه عملیات آنها تمام شد امیدوارم همان نتایجی را که در آن ماده عهدنامه ذکر شده گرفته شده باشد و البته باید مخارج اینها را هم آقایان تصویب بفرمایند و در قسمت هیئت اعزامی با بفرمرد چون باید يك مطالعاتی بکنم و آنالان حاضر الفهن نیستم بعدا اگر آقایان مایل باشند بعرضشان خواهم رسانید ولی این يك هیئت است که در سال گذشته رفته است و ماموریت خودش را هم انجام داده است و این مخارج هم واقع شده است که در ماده دوم ملاحظه میفرمائید حقوقی است که بنیایندگان دولت که در جامعه ملل هستند داده میشود و اما در خصوص اتومبیل که عطف بقول بنده کرده است که گفتم وزیر خارجه با سایر وزراء تفاوتی ندارد ولی عرض نکردم وزارت خارجه از حیث حوائج با سایر وزارتخانهها تفاوت ندارد .
اولاً شاید سایر وزارتخانهها اتومبیل لازم نداشته باشند چون اتومبیل برای تفنن اشخاص نیست برای حاجت است . حالا عرض نمیکند حتماً باید اتومبیل باشد يك مر کوبی لازم است و اتومبیل يك مر کوبی است که بهتر و راحت تر است و شاید صرفه اش هم بیشتر باشد .

در صورت اگر سایر وزارتخانه ها حاجت نداشته باشند وزارت خارجه حاجت دارد و این خرج هم شده و حالا وزارت خارجه این اتومبیل را دارد و امیدوارم آقایان هم تصویب فرمایند .

رئیس - در قسمت اول مذاکره کافی است ؟

(بعضی گفتند - کافی است)

رئیس - رأی میگیریم . قسمت اول مبلغ ۶۰۷۵۰ تومان کسانیکه تصویب میکنند نام فرمایند

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . قسمت دوم ۳۰ هزار تومان راجع به بیست اعزامی قفقاز و آنقره

کسی مخالف نیست ؟ (گفته شد خیر)

رأی گرفته می شود باین قسمت اشخاصیکه تصویب میکنند نام فرمایند

(عدد کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . قسمت سوم ۶ هزار تومان راجع بنمایندگان ایران در جامعه ملل . مخالفی نیست ؟

(جمعی گفتند خیر)

رئیس - آقایان یک تصویب میکنند این قسمت را قیام فرمایند

(اغلب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . قسمت چهارم ۲۱ هزار تومان راجع به بیست اعزامی بسکو ایرادی ندارد ؟

(بعضی گفتند - خیر)

رئیس - این را هم اگر تصویب می نمایند قیام فرمایند

(غالب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . قسمت پنجم ۲ هزار و ۵۰۰ تومان خرید اتومبیل آقای شیخ اسدالله

(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - اگر چه می شوم اتومبیل را خریده اند و حالا پیشنهاد میکنند که آقایان هم رأی می دهند و لیکن آن دولتی که این مخارج را کرده بود این پیشنهاد را هم بجنس تقدیم میکرد .

اقبال السلطان - (مخبر کمیسیون بودجه قدیم) فرمایشات آقای حاج شیخ اسدالله تمام اساسی است ولیکن آن دولتی که این مخارج را کرده بود این پیشنهاد را هم بجنس تقدیم میکرد .

این مخارج را که حضرتعالی میفرمایند دولت سابق کرده و او هم مجبور بوده و یک مشکلاتی داشته که این مخارج را کرده حالا دولت لاحق از مجلس اجازه میخواهد که این مبالغی را که کرده اند تصویب کنید

حالا چه کنم حضرتعالی رأی نمی دهید ؟ میفرمایند آن اتومبیل را حراج نمائید ؟

باقیش را از کی بگیری

تدین - حق نداشته اند

اقبال السلطان - درست است حق نداشته اند ولی آن دولتی که این را خریده باید بجنس بیاورد نیاورده است

قوام السلطنه - آن دولت نخریده است

رئیس - آقای سیدالملک (اجازه)

سیدالملک - بنده عرض میکنم وزارتخانه ها باید قسمتی مرتب باشد که وزیر وقتی سمت وزارت پیدا کرد کفش را دست بگیرد و وزارتخانه برود و وزارتخانه هم اتومبیل داشته باشد همه چیز باید در تمام وزارتخانه ها تهیه کرد شاید يك اشخاص فقیری وزیر بشوند آنوقت صبح باید پای پیاده وزارتخانه بروند البته باید وزارتخانه همه اینها را داشته باشد

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده در ضمن عرایض خود هیچ اظهار نکردم که کی خریده این دولت یا آن دولت این وزیر یا آن وزیر بند يك مطلب اساسی پیشنهاد کردم که طرز اعتبار خواستن و تصویب کردن این نیست هر کس این کار را کرده باید اول اعتبار را پیشنهاد کند بعد از آنکه مجلس تصویب کرد مصرف کنندند البته که اول بصرف برسانند بعد پیشنهاد میکنند که محل رأی بدهد این طرز فطرت است با اینکه آقای قوام السلطنه هم میفرمایند در کابینه من نبوده است و کابینه حاضر خریده است .

وزیر امور خارجه - اینجا بنده هم برای دفاع از دولت سابق و هم از دولت لاحق باید بعضی عرایض بکنم زیرا دولت سابق هم بعقیده بنده بوظیفه خودش عمل کرده و بجنس پیشنهاد کرده است و مجلس چون گرفتار بوده نتوانسته است بودجه های پارسال را تمام کند این اقتضای تصویب دولت سابق هم نیست عرض کردم بنده کسی را مقصر نمی دانم يك بودجه های قدری زودتر یادیرتر آورده اند ولی در مجلس تمام نشده و این مخارجی که حالا تصویب می کنند همه اینها را دولت سابق پیشنهاد کرده است یعنی در دولت سابق خرج شده و بقیه مخارج را که دولت سابق نکرده دولت لاحق کرده است . نه دولت سابق گناهی کرده و نه دولت لاحق عرض کردم این مسائل اساساً صحیح است انشاءالله امسال بودجه دولت را کامل تصویب میفرمایند و بعد از این بی - قاعده کی خارج میشود .

رئیس - رأی میگیریم باین قسمت دو هزار و پانصد تومان . آقایانیکه تصویب

میکند قیام فرمایند . (عدد قیام نمودند)

رئیس - چرا گاهی میشنید و بعضی اوقات بلند میشود ؟ (نتیجه مشکوک شد)

رئیس - پس باورقه رأی میگیریم (در این موقع اخذ آراء بعمل آمد)

آقایان امیرناصر و منتصر الملک استخراج نموده نتیجه بترتیب زیر حاصل گردید

ورقه سفید علامت قبول (۳۰) ورقه کبود علامت رد (۱۷)

رئیس - بلاتکلیف ماند

وزیر امور خارجه - آن قسمت راجع به پنج نفر را هم تقاضا میکنم رأی گرفته شود .

رئیس - چون يك ماده الحاقیه هم رسیده است میماند برای بعد از تنفس (در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - پیشنهاد آقای وزیر امور خارجه - بشرح ذیل قرائت گردید

مبلغ سه هزار و دویست و هشتاد و هشت تومان که از حقوق سالیانه پنج نفر از اعضای وزارت خارجه کسر شده تقاضا میکنم بر مبلغ کل این لایحه اضافه شود . اسامی پنج نفر مذکور از اینقرار است

مؤیدالدوله ۵۰۰ معاضد السلطان ۵۰۰ میرزا اسحق خان ۲۴ - میرزا حسن خان اختر ۵۰ مفتاح الدوله ۱۰۰ این مبلغ را ممکن است يك ماده کنند و ممکن است يك قلم بر اقلام ماده دوم اضافه شود

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - بنده این اشخاص را که اسم برده شده نمی شناسم ولی می بینم يك مسئله در مجلس دارد سابقاً بیدامی کند زیرا و کلاً حق ندارند پیشنهاد اضافه بکنند و حالا دارند لباس دیگری بآن ها می پوشانند . ما نماینده مردم هستیم که خرج را کم کنیم نه اینکه يك ضرری هم اضافه پیشنهاد کنیم دولت يك خرجی را پیشنهاد میکند ما حق نداریم آن را زیاد کنیم این است که بنده با این ترتیب که پیشنهاد شده مخالفم .

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله موافقت یا مخالف ؟

حاج شیخ اسدالله - بنده هم مخالفم **وزیر امور خارجه** - اولاً این پیشنهاد از طرف بنده است و این مسئله سابقاً هم از طرف دولت پیشنهاد شده بود و چون در کمیسیون کسر شده بود بنا شد مجدداً مطرح بشود و چیز تازه نیست يك جمع کثیری در وزارت خارجه متقاعد و منتظر خدمت هستند که این حقوق را دریافت می نموده اند و چون بودجه حاضر نبوده است این حقوق بآنها داده نشده و

مردمان محترمی هم هستند و سالها خدمت کرده اند مجلس شورای ملی هم که تمام شهریه و مستمریات را تصویب کرده و فقط این چند قلم از بودجه وزارت خارجه باقی مانده و چون این اشخاص نمی توانند با کمتر از این مبلغ معیشت کنند تقاضا میکنم همان طوری که از طرف دولت پیشنهاد شده تصویب شود .

بعضی از این حقوق هم حقوق انتظار خدمت است و البته بعد که صاحب شغل شدند این حقوق بآنها داده نمیشود و در هر حال آقایان تصور نفرمایند این يك خرج کزافی برای دولت خواهد بود .

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - همانطور که آقای حائری زاده فرمودند بنده هم اشخاص را نمی شناسم و در عرایض نظر خصوصی و شخصی نسبت باشخاص ندارم نظر بنده فقط اصولی است . چند قلمی در ضمن بودجه وزارت خارجه بجنس پیشنهاد شده و به کمیسیون بودجه که رفته نسبت بآن اقلام اصلاحاتی شده و با آن اصلاحات در ضمن بودجه بجنس آمده آنهم همان قسم که قبلاً مذاکره شده بودجه جزیش را مسکوت عنه گذارده اند در ثانی کمیسیون بودجه راپرتی میدهد مشتمل بر دو ماده که امشب مطرح میشود و باز آن اصلاحاتی که در سابق کرده باقی است دولت پیشنهاد میکند که آن اصلاحاتی که شده و آنچه که کسر شده در ثانی مجلس تصویب نماید .

اسماً این باید به کمیسیون بودجه برود و کمیسیون تصویب و مجلس رد یا قبول کند ما هنوز این ترتیب را ندیده ایم که در ضمن راپرتی که کمیسیون بودجه تصدیق کرده و بجنس آمده باشد و باین ترتیب رأی دادن بعقیده بنده خلاف اصول و ترتیب نظامنامه مجلس و خلاف اصول مشروطیت است اینست که بنده از این نقطه نظر عرض میکنم که این راپرت باید به کمیسیون بودجه برود و کمیسیون بودجه عقیده خودش را بجنس پیشنهاد کند و مجلس در اطراف آن اظهار عقیده کند والا بدون اینکه نظریه کمیسیون بودجه معلوم شود بنده اظهار عقیده را خوب نمی دانم اینست که باید راپرت کمیسیون بودجه در این موضوع برسد .

رئیس - میفرمایند این پیشنهاد برخلاف نظامنامه است ؟

حاج شیخ اسدالله - بنده پیشنهاد میکنم برود بکمیسیون .

رئیس - پس چه چیز را فرمودید برخلاف نظامنامه است ؟

حاج شیخ اسدالله - نظامنامه می گوید راپرت هائی که بجنس می آید باید بکمیسیون مربوطه مراجعه شود این مطلب به کمیسیون مربوطه مراجعه شده و هنوز راپرتش نیامده .

رئیس - پیشنهادیست از طرف دولت بجنس میشود و این برخلاف نظامنامه نیست بکمیسیون هم رفته در آنجا هم مذاکره شده اگر برخلاف نظامنامه بود من مذکر میشدم .

نصرت الدوله - اگر خاطر آقایان باشد در جندی قبل در مجلس آقای وزیر خارجه فعلی تقاضا کردند که نسبت باین چند قلم کسری که در کمیسیون بودجه در موقع تصویب حقوق اعضاء وزارت خارجه منظور نشده مطلب مجدداً در کمیسیون مطرح شود تفصیل این قضیه اینست که در وهله اول و در موقعی که حقوق اعضاء با اجزاء متقاعد وزارت خارجه تصویب میشد این چند قلم تفاوت هائی پیدا کرد . بعد از آن تقاضا بنده از طرف کمیسیون قبول کردم و در کمیسیون متذکر شده حالا در این موقع است آقای وزیر امور خارجه می خواهند مطرح شود و قضیه ختم گردد .

رئیس - آقای محمد ولی میرزا (اجازه)

محمدولی میرزا - بنده موافقت میکنم آقای کلانزونی (اجازه)

آقای میرزا علی کازرونی - باینکه همه آقایان میدانند کمیسیون بودجه قدیم حالت سماحت و اشفاق بی پذیرفتن حقوق کمیسیون بودجه با آن حالتی که دارد و همه وقت رعایت میکرد البته کاملاً دقت نموده و این مبلغ را زیاد دانسته است . حالا در مرتبه میخواهند آن مبلغی را که کمیسیون رد کرده درباره آنها برقرار نمایند .

البته بر طبق نظامنامه صحیح است لیکن ما بدون مطالعه و بدون اینکه بدانیم آنها حقیقتاً استحقاق دارند یا ندارند و باینکه میدانیم کمیسیون بودجه قدیم رد کرده گمان نمی کنم صلاح باشد رأی بدهیم علاوه باینست رعایت دولت را هم بکنیم البته مردمانی که استحقاق دارند در دولت شغلی زیادند مردمان محترم هم زیادند ولی آیا بدلیل اینکه مردمان محترمی هستند یا اینکه استحقاق دارند ما میتوانیم بطور خصوصی در باره یکمده علاوه بر مبلغ منظور شده باز هم مبلغی منظور داریم ؟ در هر صورت بنده عقیده ندارم که این مبلغ پذیرفته شود .

وزیر امور خارجه - آقایان اگر لازم میدانند که مطالباتی شود بنده حرفی ندارم

در کمیسیون مطرح شود و آقایان نظریات خود را بکنند بعد راپرت آن بجنس داده شود

رئیس - پس این مسئله بکمیسیون ارجاع میشود مخالفی که ندارد ؟

ماده الحاقیه پیشنهادی آقای حاج شیخ اسدالله قرائت میشود

(بشرح زیر قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم که ماده الحاقیه ذیل بعنوان ماده سوم بقانون بودجه ایت تیل وزارت امور خارجه اضافه شود .

ماده سوم - وزارت مالیه مکلف است کلیه مبالغی که بعنوان مختلفه مستقیماً یا غیر مستقیم در مرکز ولایات وزارت امور خارجه یا مأمورین آن وزارتخانه پرداخت شده است از باب اعتبار در ماده اول و دوم فوق محسوب و منظور نماید

حاج شیخ اسدالله اگر چه مطالب اساساً روشن است زیرا بعد از آنکه بودجه وزارت خارجه آنهم بترتیب اعتباری تصویب شده هر گونه مخارج و وجوهی که بوزارت خارجه بابت سنه ایت تیل پرداخته شده و می شود باید از باب اعتبار این وجه محسوب شود و در وجه دیگری نباید بوزارتخانه داده شود این يك مطلب ساده است اینک بنده برای اینکه مطالب روشن تر باشد و وزارتخانه محتاج نشود پیشنهادهای جدیدی پشت سر هم بجنس بکنند پیشنهاد کردم که این الحاقیه ضمیمه شود تا مطلب خوب روشن باشد هر وجهی بهر عنوانی که گرفته شده باید از باب همین وجه اعتبار بودجه وزارت خارجه محسوب شود و بودجه وزارت خارجه همین است که امشب تصویب میشود و نباید زیادتر بوزارت خارجه بپردازند تصور می کنم آقای مخبر و آقای وزیر هم تصدیق فرمایند و محل اختلاف نیست

مخبر کمیسیون بودجه قدیم - گمان می کنم اگر در سال ایت تیل مخارجی غیر از این مخارج که پیشنهاد شده بود در ضمن همین پیشنهاد بجنس تقدیم میکردند و محتاج به پیشنهاد دیگری نبود در هر صورت ماده الحاقیه هیچ ضرری ندارد

وزیر امور خارجه - مقصود آقای حاج شیخ اسدالله حاصل است اگر هم میخواهند رأی بدهند مسئله ای نیست

رئیس - رأی میگیریم بقابل توجه بودن ماده الحاقیه

(بعضی گفتند آقای مخبر قبول کردند)

(آقای امیرناصر ماده سوم را بشرح ذیل قرائت نمودند)

ماده سوم - وزارت مالیه مکلف است کلیه مبالغی که بعنوان مختلفه مستقیماً یا غیر مستقیم در مرکز ولایات وزارت امور خارجه یا مأمورین آن وزارتخانه پرداخت شده است از باب اعتبار در ماده اول و دوم فوق محسوب و منظور نماید

رئیس آقایانیکه این ماده را تصویب می نمایند قیام فرمایند (اکثر برخاستند)

رئیس تصویب شد

بقیه مذاکرات بودجه وزارت خارجه برای شب چهارشنبه میماند دستور شب چهارشنبه

رئیس کمیسیون بودجه راجع بسواران بختیاری . بقیه مذاکرات راجع ببودجه وزارت خارجه . بعد بودجه مملکتی . بعد لایحه راجع بین الملل

آقای قوام السلطنه (اجازه)

قوام السلطنه - بنده خواستم راجع بقضیه که پیش شب شنبه با حضور آقای وزیر خارجه مذاکره کرده باشم

دیشب از قراری که بنده خبر رسید در محلی مذاکره شده است که در موضوع امتیاز نفت شمال قضیه مهمی کشف شده و آن وابسته در کابینه سابق (و مخصوصاً تصریح کرده بودند در پنج شش ماه قبل پیشنهادی بدولت رسیده که یکی از کمیانی های مهم خارجه تقاضا کرده است معادن نفت شمال را در مدت دوازده سال قبول کند و حق دولت را از قرار صدی بیست و پنج الی صد سی بپردازد این خبر بقدری بی اساس بود که بنده بآن هیچ اهمیتی ننیدادم ولی امروز دیدم عین این خبر بعنوان سؤال از وزارت خارجه در روزنامه شفق سرخ درج شده البته من تادرجه ای که مدخله در امور داشته و اطلاع داشتم می توانم تکذیب کنم که بهیچوجه من الوجوه هیچ قضیه اتفاق نیفتاده و هیچ پیشنهادی بدولت نرسیده است ولی چون سؤال از وزیر خارجه شده است خوب است وزارت خارجه قضیه را تکذیب کند و اگر اطلاع ندارند تحقیق میکنند سابقاً این امر چه در کابینه وزارت خارجه چه در کابینه ریاست وزراء دست ملاحظه فرمایند -

ببیند اگر همچو مطلبی بوده است اطلاع مجلس برسانند ضمناً هم عرض میکنم اگر این مطلب از منابع مهمی شنیده نشد بنده تعجب نمی کنم و ولیکن این مسئله در محضر یکی از نمایندگان محترم مذاکره شده البته همچو مطلبی در محضر یکی از نمایندگان مذاکره شود . جادارد که در روزنامه شفق سرخ هم انعکاس پیدا نماید و مطلب رفته رفته اهمیت یابد و من رسم حق دارم از رئیس محترم مجلس تقاضا میکنم که برای تشریح قضیه اگر مقتضی بدانند در هیئت رئیسه تحقیق کنند که مدرک اطلاعی که یکی از نمایندگان محترم داده چه بوده ؟

وزیر امور خارجه - بنده که امروز این خبر را در روزنامه خواندم خودم هیچ سابقه نداشته ام . سپردم که مخصوصاً مطلب را تحقیق و معلوم نمایند و اینک بدیهی است در ظرف امروز ممکن نبود این مطلب

مکشوف شود و امشب نمی توانم این مطلب را کامل عرض کنم البته بعد اطلاع را رسید بعرض مجلس خواهم رساند

رئیس - (خطاب بقوام السلطنه) این مسئله گمان نمیکنم چیزی باشد که مربوط به بیست باشد چون باسم وزارت خارجه سؤال شده است همینقدر که وزارت خارجه تحقیقاتی نموده بعد بعرض مجلس برسانند کافی خواهد بود .

قوام السلطنه - پس بهتر اینست که نتیجه اش زودتر معلوم شده بعرض مجلس برسد .

رئیس - آقای محمد ولی میرزا (اجازه)

محمدولی میرزا - بنده تقاضا داشتم که مجدداً در تعقیب همان عرایضی که کردم مقرر شود آقایان وزرانی که بنده از آنها سؤالات کردم حاضر شوند و جواب بدهند و اعتراضی هم که دیشب شاهزاده سلیمان میرزا به بنده وارد نبود چون سابقه ای که در مجلس مجری و وزراء در مجلس حضور بهم رسانند بدون اینکه رئیس محترم مجلس اظهار کنند که آقایان وزراء برای جواب حاضر هستند درین مدت یکسالی هم که در مجلس بوده ام همین مسئله مرسوم بوده است بعلاوه آن ششم از طرف مقام ریاست اظهار شد که بوزراء تذکر داده خواهد شد پس بنده در اظهارات خودم معنی بودم .

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - لایحه کوچکی راجع بسیم کشی سورمق و ابرقو است و چون معطل مانده خواش میکنم در اول جلسه آتی مطرح شود .

رئیس - شاهزاده سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - باز هم سر کار والا فرمایشات دیشبشان را تکرار کردند . اجازه بدهید که ایشان یاد آوری کنم همان شب آقای وزیر مالیه اینجانشریف داشتند و ایشان یاد آوری فرمودند شب قبلش هم آقای مخبر السلطنه بودند و از بودجه خودشان دفاع می نمودند و سرکار والا سؤال خودشان را نکردند و اگر چنانچه حافظه شان کم است و فراموش کرده اند مراجعه بصورت مجلس فرمایند و ببیند ایشان تشریح داشتند یا خیر . . .

محمدولی میرزا - خیر نبودند

سلیمان میرزا - عرض کردم فرمایشات سرکار والا کافی نیستند و قوه حافظه شان کم است مراجعه فرمایند به صورت مجلس تا معلوم شود اینجا بوده اند یا خیر بصرف گفتن شما که اینجا نبوده اند کافی نیست باز هم بنده عرض میکنم بیست

وزراء فعلى هشت ماه نيست كه روى كار آمده‌اند و اگر سر كار والا هشت ماه قبل از وزير فوايد عامه سؤال كرده ايد مربوط بوزير فوايد عامه فعلى نيست بعلاوه سابقه مجلس را كه مدرک خودتان قرار داده ايد اين است كه در اول جلسه مثل آقاى كازرونى و آقاى پوررضا ياساير آقاى بان كه ياد آورى كرده و سؤال خود را نمودند و از طرف وزير هم جواب داده شد و بعلاوه اجبارى نيست كه از طرف وزير گفته شود فلان آقا بفرمائيد سؤال بكنيد

البته وقتى وزير در مجلس حاضر شد بايد نماينده ياد آورى كرده سؤال خود را بنمايد .

در هر حال گمان ميكنم مراجعه بنظامنامه داخلى رفع اشكال سر كار والا را بكنند و باز هم تكرر ميكنم هيئت وزراء فعلى هشت ماه نيست كه روى كار آمده‌اند و يك قسمت از مذاكراتى كه در اينجا مى شود راجع بوزراء حاليه نيست

(مجلس هفت ساعت از شب گذشته

ختم شد)

رئيس مجلس - مؤتمن الملك

جلسه ۲۶۷

صورت مشروح مجلس

ليله چهارشنبه ۱۲ ثور ۱۳۰۲

مطابق ۱۵ رمضان ۱۳۴۱

(مجلس چهار ساعت و ربع كم

از شب گذشته برياست آقاى مؤتمن الملك

تشكيل گرديد)

صورت جلسه ليله دوشنبه ۱۰ ثور را

آقاى اميرناصر قرائت نمودند

رئيس - آقاى حاج شيخ اسدالله

(اجازه)

حاج شيخ اسدالله - بنده بعد از

تصويب صورت جلسه عرضى دارم

رئيس - نسبت بصورت جلسه مخالفى

نيست بفرمائيد

حاج شيخ اسدالله - راجع به

كميسيون عدليه بنده اطلاع درستى ندارم

كه انتصابات آنجا چه شد تمام شديا خير

اگر اعضاء آن انتخاب شده باشند چون

مطالب و اصلاحات لازمى است كه وزارت

عدليه در نظر گرفته است و بايد اصلاح شود

از مقام محترم رياست تقاضا دارم كه با اعضاء

كميسيون عدليه امر فرمايند كميسيون را

تشكيل داده و اعضاء رئيسه خود را معين

كنند براى آنكه اصلاحاتى كه لازم است

زودتر بان كميسيون ارجاع شده و تكليف

آنها معين شود

رئيس - آقاى بان مشغول انتخاباتى

شدند ولى چون مطابق نظامنامه عده كافي

نبود رائي كه داده شده است باطل است

اگر بوجود كميسيون عدليه اهميت داده

مى شود در موقع تنفس ممكن است مجدداً

راى بدهند و اعضاء كميسيون انتساب شوند